

Nationella -programmet

30.10.2007

MD Iris Rajalahti

projektläkare Filha ry

spec.läk., kliniken för lungsjukdomar, TAYS

Tuberkulos smittar via luften

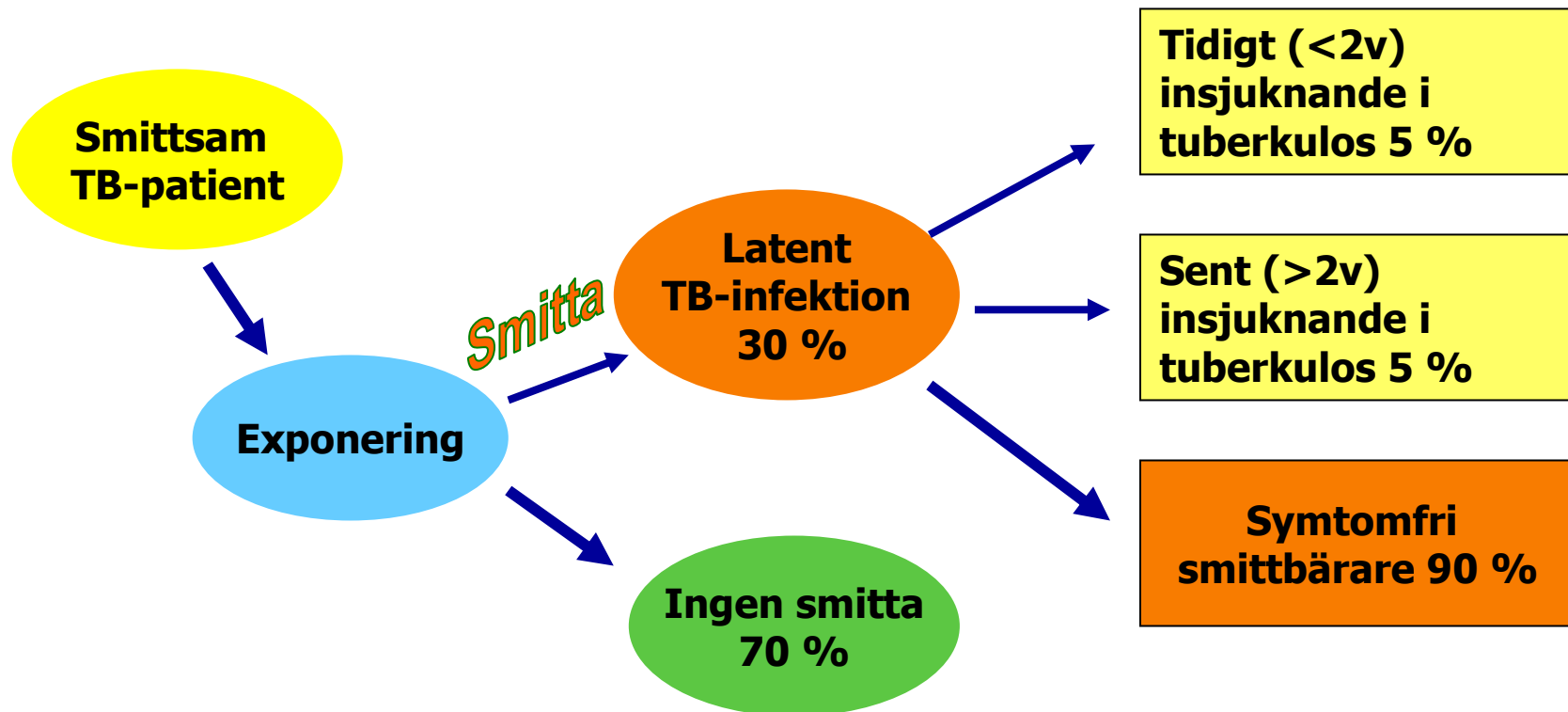
Faktorer som påverkar smitta

- den som smittar
- omgivningen
- kontaktid och antal gånger
- den som får smitta

En patient är smittsam när upphostningen är färgningspositiv.

Exponering, smitta och insjuknande

(normalt immunförsvar)

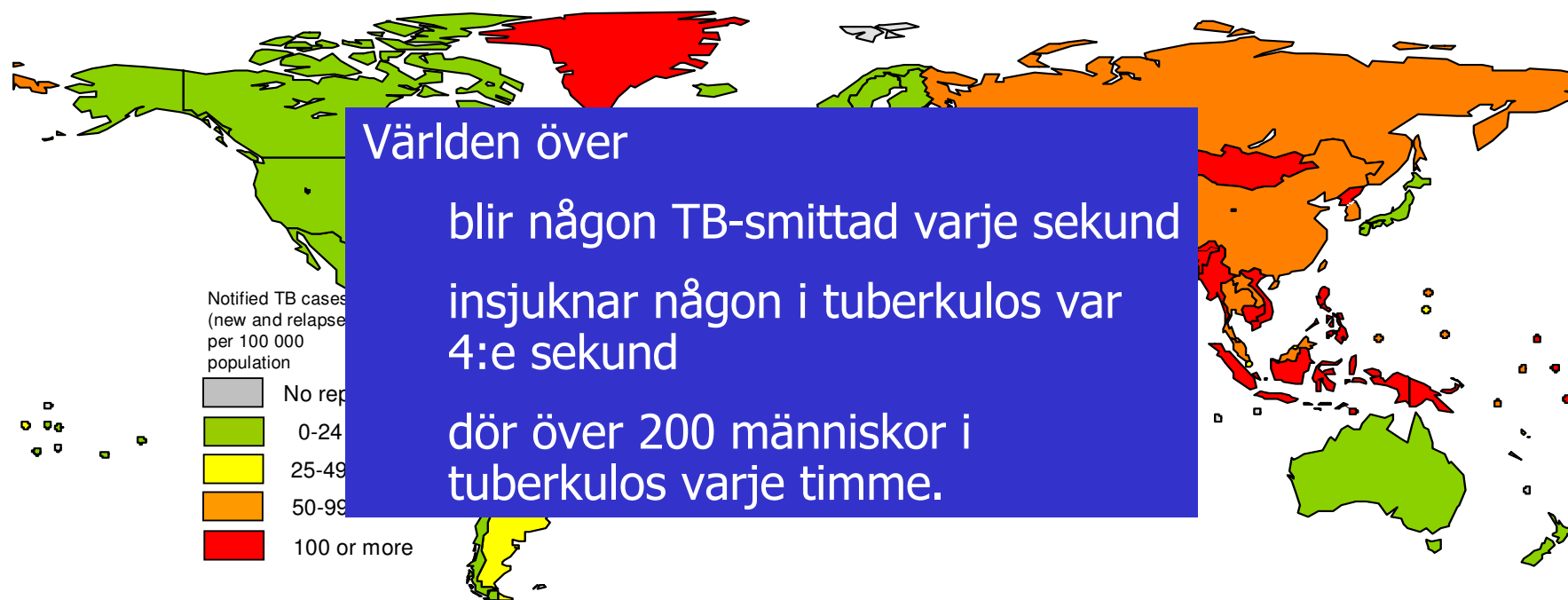
Tuberkulos

- Lungtuberkulos är mest allmän
 - 60-70 % av alla tuberkulosfall
 - med hänsyn till smittspridning den viktigaste sjukdomsformen
- Annan tuberkulos
 - sjukdomen kan förekomma var som helst i kroppen

Symtom

- Symtomfri
- Allmänna symtom
 - avmagring, feber, nattlig svettning, försämrat allmäntillstånd, trötthet, illamående, kräkning
- Typiska lokala symtom på lungtuberkulos
 - långvarig hosta, upphostningar, blodhosta, andnöd, ont i bröstet

Tuberculosis notification rates, 2005

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

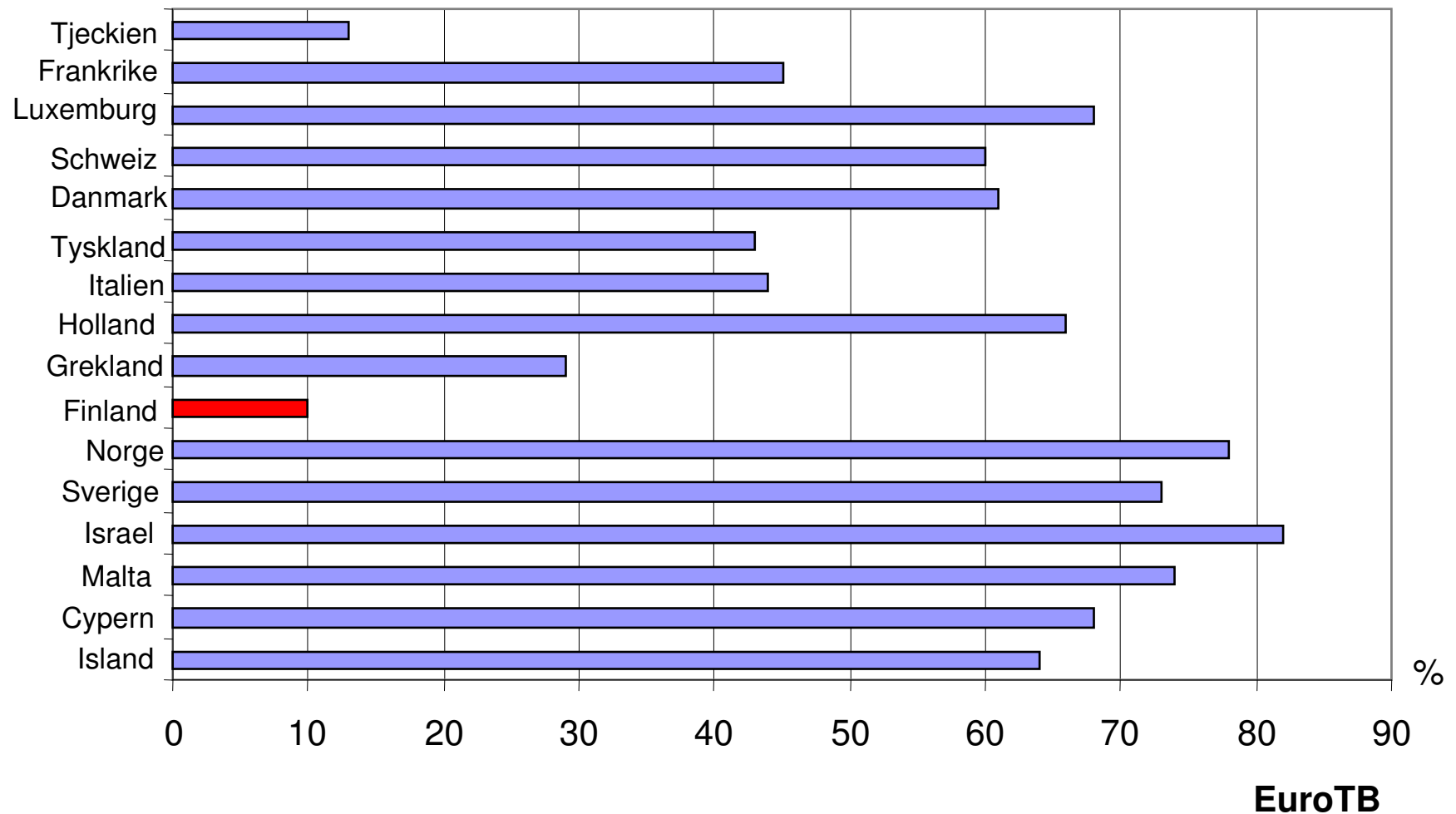
© WHO 2006. All rights reserved

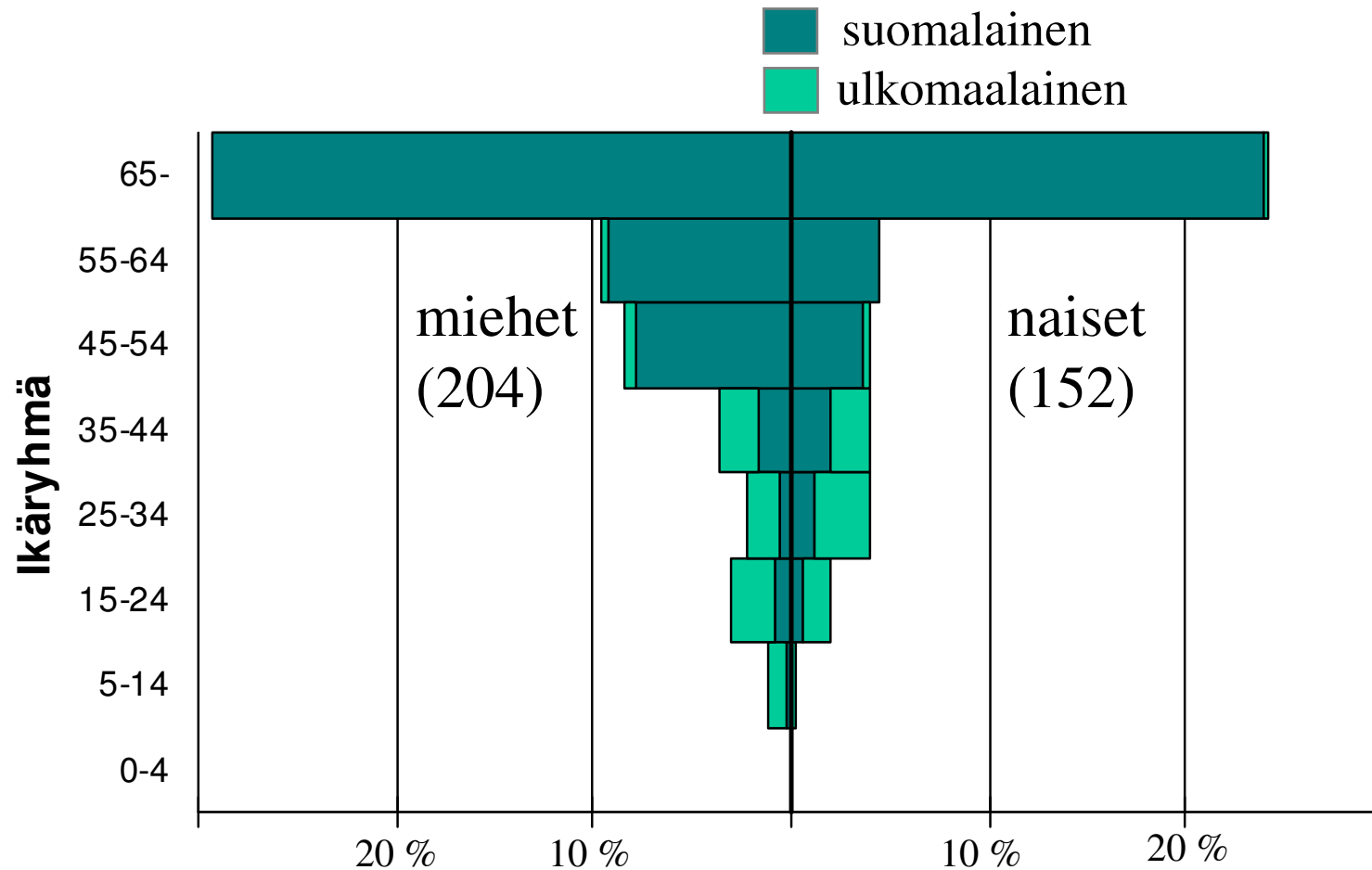
Tuberkulosfall i Finland 2001-2006

År	Nya TB- fall	Lung-TB	Mikroskopi-positiv	Födda utomlands	MDR-TB
2001	494	317	49 %	14 %	4
2002	473	295	46 %	10 %	3
2003	415	292	51 %	12 %	3
2004	347	235	54 %	12 %	0
2005	356	259	50 %	14 %	2
2006	292	208	46 %	18 %	2

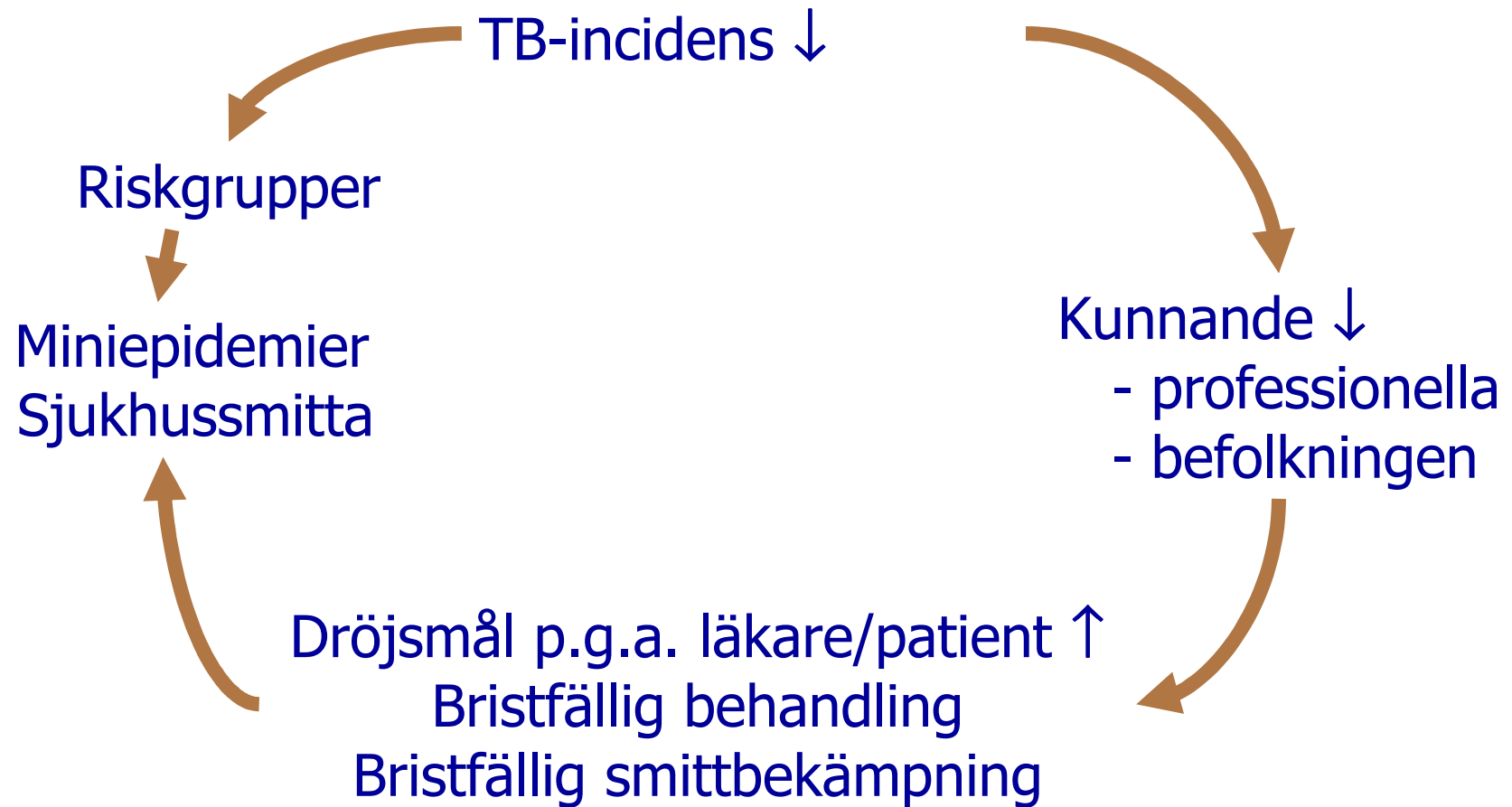
Utlänningarna med tuberkulos i länder med lite TB (2005)

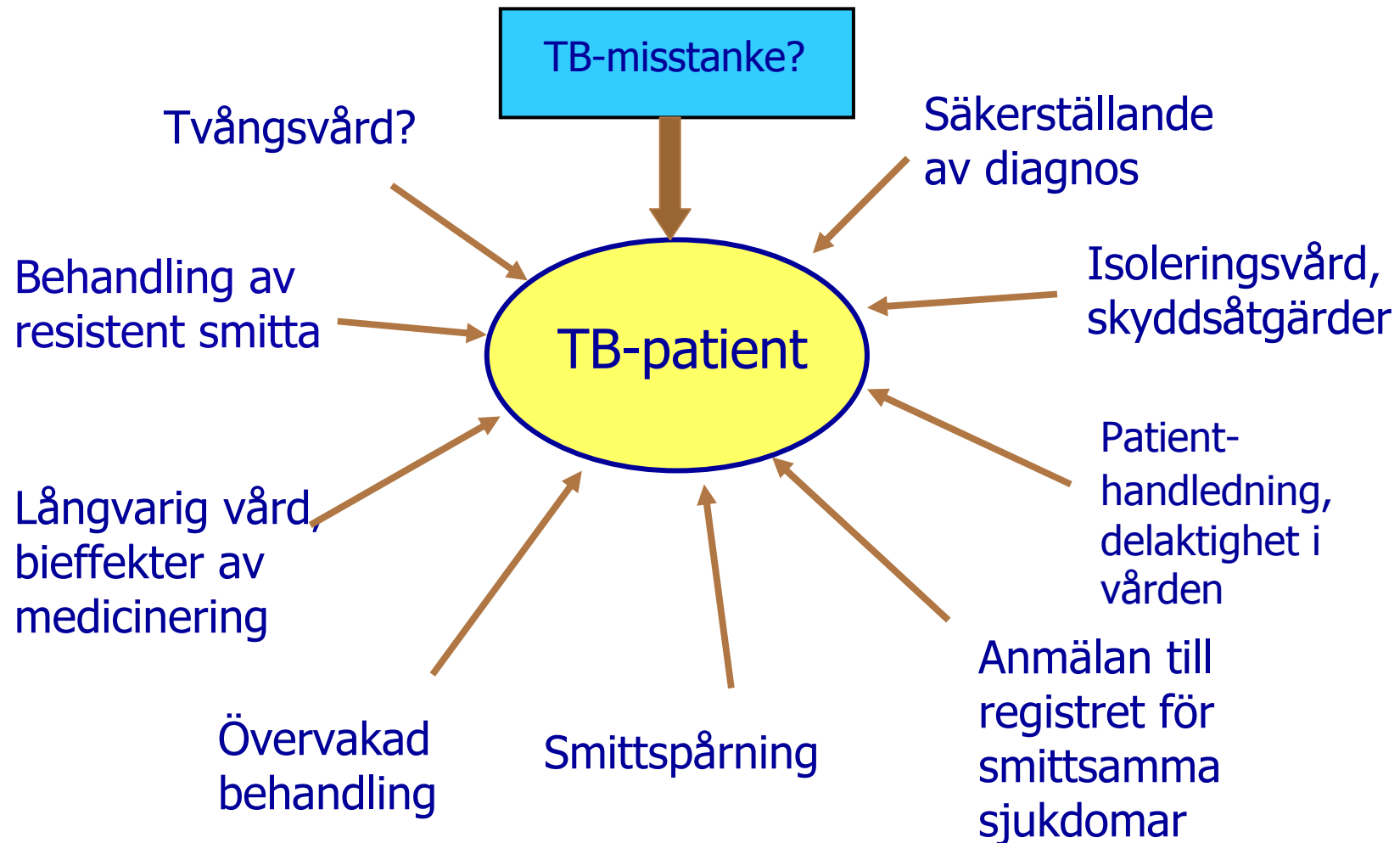
Tuberkuloositapaukset potilaan iän ja alkuperän mukaan 2005

Problem när TB blir ovanligare

Lite patienter, mycket (sam)arbete

144 sidor, 45 tabeller

Boken kan beställas på
adressen:

www.yliopistopaino.fi

/kirjamyynti

eller 09-70 10 23 63

www.filha.fi/suomi/julkaisut/tuberkuloosi

www.ktl.fi eller www.stm.fi

Taulukko 4. Suomen tuberkuloosiohjelman tavoitteet

- 1. Tuberkuloosiin sairastuneiden mahdollisimman varhainen toteaminen*
- 2. Tehokas hoito. Tartuntavaaralliseen keuhkotuberkuloosiin sairastuneista 80 %:lla hoidon onnistuminen.*
- 3. Uusien tartuntojen tehokas ehkäisy*
- 4. Sairastumisriskin vähentäminen*
- 5. Terveystieteiden henkilöstön parantuneet tiedot ja taidot*

TB-programmet innehåller bl.a.

- Organisation och ansvarsfördelning
- Lagstiftning om tuberkulos
- Diagnostik och behandling
- Åtgärder för att bekämpa tuberkulos
- Åtgärder med hänsyn till riskgrupperna
- Smittspårning
- BCG-vaccinering
- Referenser, webbadresser

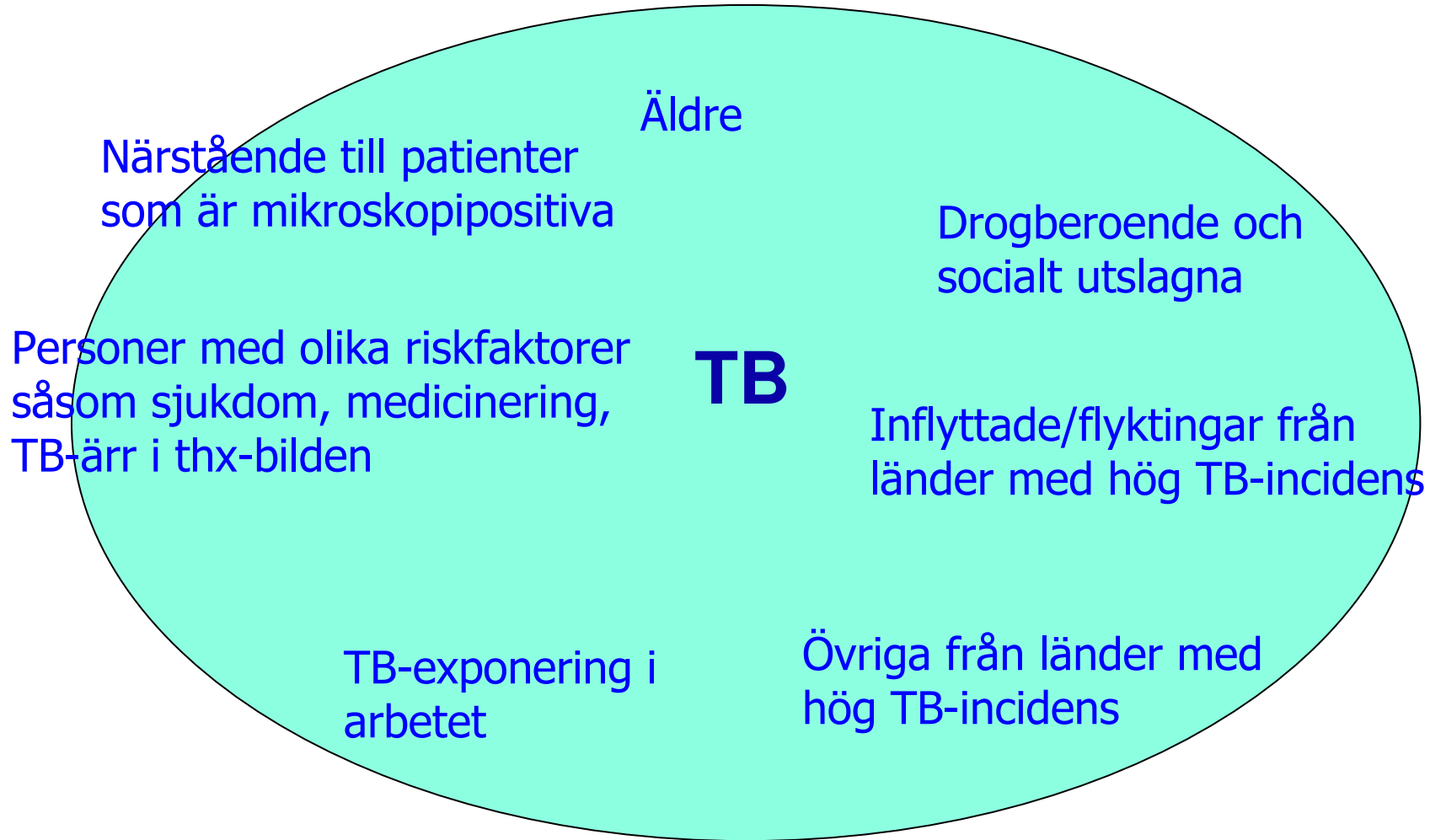
Förändringar jämfört med tidigare praxis

- Effektivare smittbekämpning på institutioner
- Specifika åtgärder med tanke på riskgrupperna
- Sammanjämkning av uppföljningen av vården
- Ökad övervakad behandling
- BCG-vaccinering för riskgrupperna
- Grundandet av en nationell sjukvårdsgrupp
- Uppdatering/inrättande av anvisningar för varje sjukvårdsdistrikt före slutet av 2007

Smittbekämpning

- Rätta åtgärder
- Ordentliga lokaler
- Individuella skyddsåtgärder

Riskgrupper för tuberkulos

Riskgrupper - åtgärder

- Thx-rtg för personer äldre än 75 år när vård på ålderdomshem inleds eller när behovet av långvård konstateras

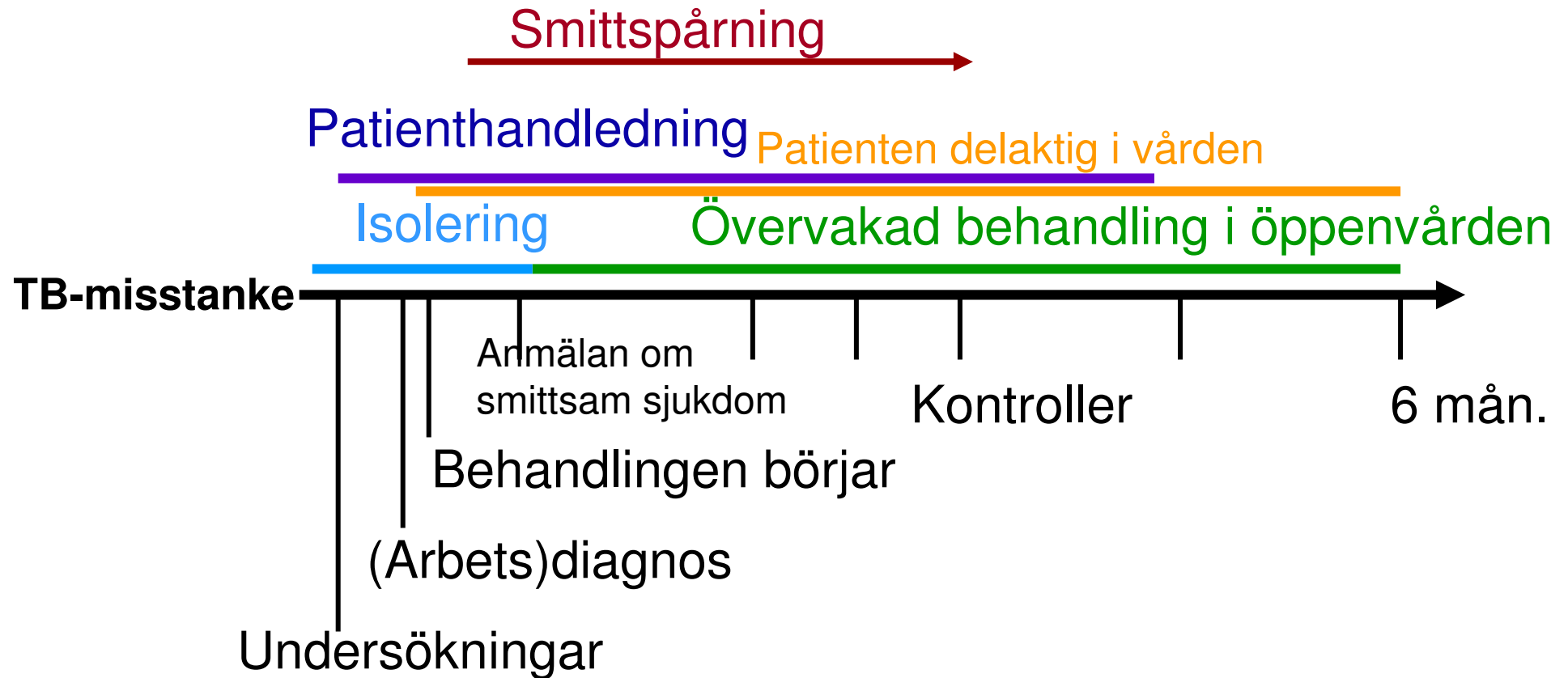
Riskgrupper - åtgärder

- Hälsokontroller
 - flyktingar, asylsökande, adoptivbarn
- Tuberkuloskontroll, handledning och ev. uppföljning av andra personer från länder med hög incidens
 - återförenade familjer och personer som genom äktenskap kommit till landet
 - studerande
 - tillfällig arbetskraft

Riskgrupper - åtgärder

- Noggrann uppföljning och vid behov thx-rtg av bostadslösa
- Beakta förhöjd TB-risk när person med symtom kommer till mottagningen
- Behandlingen stöds genom övervakad behandling (DOT)

Uppföljning av lungtuberkulospatient

DOT

(directly observed therapy)

- En för uppgiften utbildad person ger medicinerna och ser till att patienten sväljer varje dos
- Uppföljning av ev. bieffekter av medicinerna
- Stöd och uppmuntran så att patienten slutför läkemedelsbehandlingen

Uppföljning (TB känslig för läkemedel)

Undersökning	0	2dygn	1mån	2mån	3mån	4mån	5mån	6mån
Symtom, klinisk undersökning	X	X	X	X		X		X
Vikt	X			X		X		X
Alat, Afos, Bil, Krea, PVK, La, CRP, HIV-ak	X							
Alat, Bil, blodstatus		X	X	X		X		
TB-färgning och odl. av upphostning x 3	X	X	(X)	X	(X)		X	
Lungröntgen	X			X				X
Synskärpa och färgseende (EMB)	X	X	X	X				
U-INH (icke övervakad läkemedelsbehandling)			X	X		X		X

Avsluta behandling

- Kontrollera både den bakteriologiska och den kliniska immunreaktionen och att behandlingen pågått tillräckligt länge
- Anteckna i sjukjournalen:
 - grunder för diagnos, datum för när behandlingen startat, läkemedelsbehandling, resultat av upphostningar, radiologiska fynd före och under behandlingen, behandlingens omfattning i tid och behandlingsresultat

Taulukko 24. Keuhkotuberkuloosipotilaan hoitotuloksen luokitus

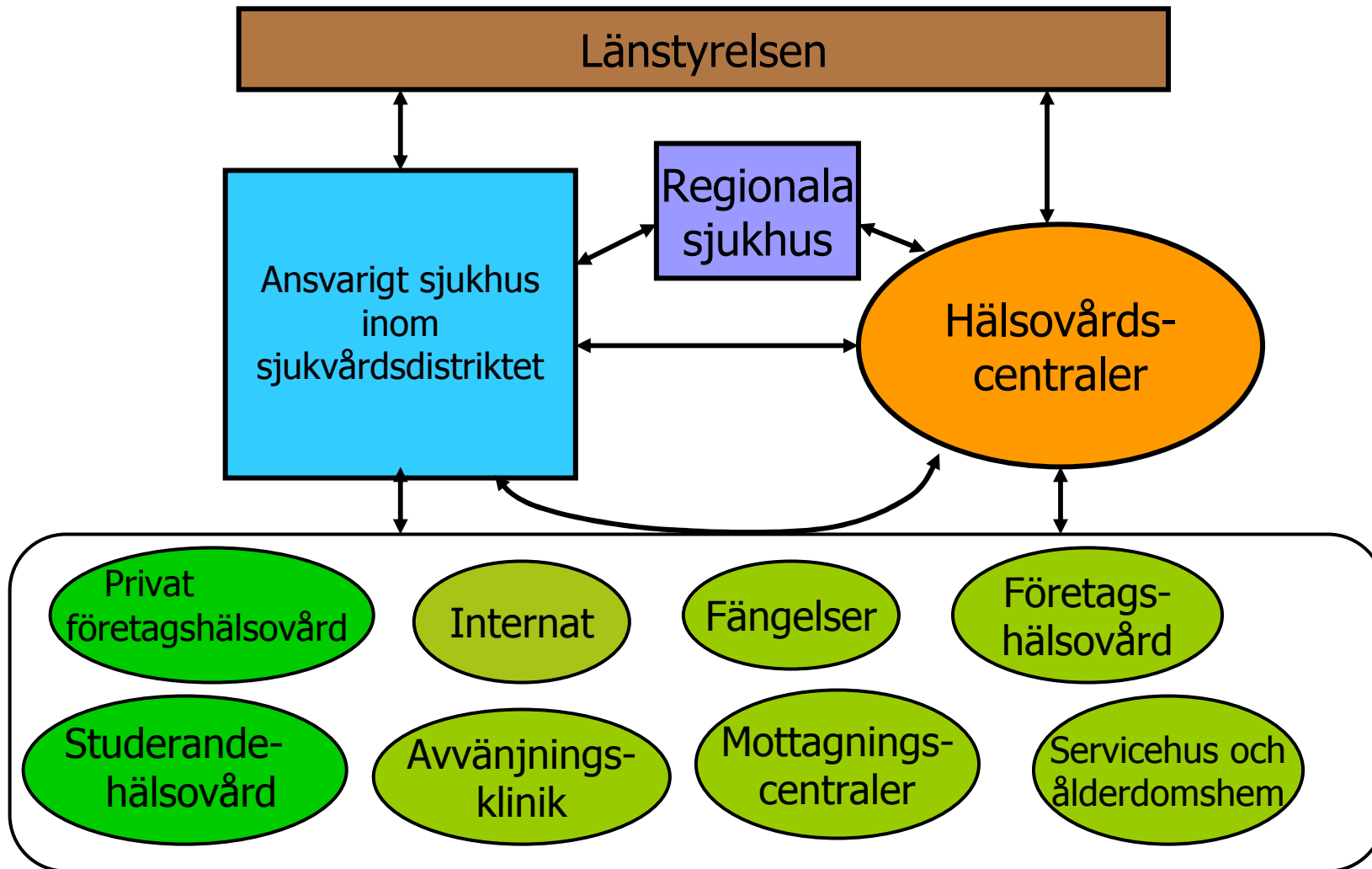
Parantunut	Potilas on saanut täysimittaisen lääkehoidon ja yskösten viljelysarja on negatiivinen vähintään kerran aiemmissa ysköstutkimuksissa ja hoidon lopussa.
Hoito saatettu loppuun	Potilas on saanut täysimittaisen lääkityksen, mutta bakteriologinen varmistus puuttuu.
Epäonnistunut hoito	Potilaan yskösviljelyt pysyvät positiivisena tai muuttuvat uudelleen positiiviseksi viiden kuukauden lääkehoidon jälkeen.
Kuollut	Potilas kuolee ennen lääkehoidon aloitusta tai lääkehoidon aikana.
Keskeytynyt hoito	Potilaan lääkehoito on keskeytynyt vähintään 2 kuukauden ajaksi.
Siirto muualle	Potilas on siirretty toisen raportointiyksikön hoitoon eikä hoidon tulos ole tiedossa.
Hoito jatkuu	Hoito jatkuu 12 kuukauden kuluttua hoidon aloituksesta.
Ei tiedossa	Hoidon tulos ei ole tiedossa (esim. potilas on kadonnut seurannasta)

Nationella expertgruppen för TB-behandling

- Inhämtar kunskap, upprätthåller och utvecklar sakkunskap om behandling av svåra tuberkulosfall.
- Följer med behandlingen av HIV-TB, MDR- och XDR-TB-fallen och hjälper/handleder vid valet av behandlingsriktlinjer.
- Håller möte 3-4 gånger om året, med möjlighet till konsultationer mellan mötena.

Aktörer inom sjukvårdsdistriktet

Företagshälsovårdens roll

Smittsam patient/klient – smittsamma anställda?

- Nyanställningsundersökningar, periodiska undersökningar
- TB-information till de anställda
- Omedelbar diagnos av anställda med aktiv tuberkulos
- Särskild uppmärksamhet på anställda som jobbar med barn i riskgrupper
- Undersökning och uppföljning av smittade anställda
- Deltagande i smittspårning av människor utsatta för massiv smitta eller smitta på institution

Sjukvårdsdistriktets TB-program

Mål:

- Att sammanjämka och effektivisera bekämpningen och behandlingen av tuberkulos
- Att främja nätverksbildning bland TB-aktörer på lokal nivå
- Att underlätta det praktiska arbetet

Det ansvariga sjukhusets TB-verksamhetsplan 2007

- Uppdatering av det egna sjukhusets praxis, arbetsmiljö, åtgärder för bekämpning, anvisningar och fortbildning
- Samverkan med primärvården och andra intressentgrupper
- Uppföljning av verksamheten, information
- Handledning och uppföljning inom sjukvårdsdistriktet

Regionalt samarbete inom sjukvårdsdistriktet

Primärvården och andra aktörer

(missbrukar- och socialvård, fängelser, mottagningscentraler, företagshälsovård, studerandehälsovård)

- **Samarbetsmöten:**
 - Problemområden, utveckling av verksamheten, kontaktuppgifter, anvisningar, information
- **Fortbildning:**
 - Regionala och riktade kurser, kontinuitet

TB hos barn och BCG-vaccinering

- En ansvarig TB-skötare för barn i sjukvårdsdistriktet
- Fortbildningsansvarig i regionen:
 - ger basinformation om diagnostisering av och tuberkulos hos barn
 - ger anvisningar vid TB-misstanke, gör utredningar över barn som utsatts för smitta
 - Mantoux-test, utreder vem och var det görs, ordnar kurser
- Fastställande av praxis vid BCG-vaccinering
- Anvisningar och kontaktuppgifter

Regionala TB-programmet 2007

- Projektgruppen vid TAYS: Infektions-, lung- och barnläkare + skötare, vid behov företagsläkare + skötare, socialvårdare, klinisk mikrobiolog
- Projektfinansiering: Birkalands sjukvårdsdistrikt, finansiering av utvecklingsprojekt, anslag för bekämpande av infektionssjukdomar, Tampereen Tuberkuloosisäätiö
- Verksamhet
 - Ansvarsfördelning per enhet, uppdatering av kontaktuppgifter
 - Enkät till lung- och infektionsavdelningarna om TB-problem
 - Uppdatering av anvisningar, nya anvisningar och formulär
 - Granskning av isoleringsrum och utrymmen där risken för smitta är hög, förslag till ändring av isoleringsrummen
 - Fortbildning: intern, på regional nivå
 - TB-verksamhet och fortbildning på regional nivå för barn med TB
 - Årsstatistik, verksamhetsstatistik, information

Regionalt samarbete inom Birkalands sjukvårdsdistrikt

- Primärvården:
 - Uppdatering av nätverket med ansvarspersoner för infektionssjukdomar, anvisningar, fortbildningsbehov, samverkan med med ansvarsområdet för allmänmedicin
- Andra aktörer:
 - Samarbetsmöten och anvisningar:
 - våren: mottagningscentralen, företagshälsovården, missbrukar- och socialvården
 - hösten: primärvården
- Fortbildning:
 - 2007: TB-fortbildning på regional nivå inom sjukvårdsdistriktet, kursdag: barn med TB
 - 2008: fortbildning för företagshälsovården, för anställda inom missbrukarvården, fem kurser på hälsovårdscentralerna

Evenemang 2008 ...

- Duodecim: webbaserad TB-undervisning
- Riksomfattande TB-utbildning för dem som arbetar med invandrare 5/08
- TB-utbildning på regional nivå för företagshälsovården
- Riksomfattande TB-fortbildningsdag 7.4.2008

Tilläggsmaterial

- Kan utnyttjas i TB-arbetet i sjukvårdsdistriktet
 - ramarna för sjukvårdsdistriktets TB-program
 - riskgrupper
 - smittspårning
 - övervakad behandling (DOT)
- Respons
 - vi samlar in uppgifter om bl.a. utvecklingsönskemål och utbildningsbehov

World TB day 2007:

